

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

DEVELOPMENT OF PROGRAMS TO ENHANCE IN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER MAHASARAKHAM SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

กมลภรณ์ ยูววิทยานิษฐ์¹, สุรเชต น้อยฤทธิ์²

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Kamonporn Yuwawitthayapanich¹, Surachet Noirit²

Master of Education Program in Educational Administration and Development, Mahasarakham University

Corresponding Author E-mail : kamonporn.luotianjing@gmail.com

(Received : March 22, 2025; Edit : April 5, 2025; accepted : April 7, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม การดำเนินการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยแบบวิธีผสม แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 393 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 6 คน จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเรียนรู้เชิงดิจิทัล วิสัยทัศน์ผู้นำ สมรรถนะทางเทคโนโลยี และจริยธรรมและกฎหมายดิจิทัล สำหรับโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาที่แบ่งเป็น 4 โมดูล ได้แก่ การเรียนรู้เชิงดิจิทัล วิสัยทัศน์ผู้นำ สมรรถนะทางเทคโนโลยี และจริยธรรมและกฎหมายดิจิทัล พัฒนาโดยใช้แนวทาง 70-20-10 และมีการประเมินผล ซึ่งผลการประเมินพบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม, ภาวะผู้นำดิจิทัล, การเสริมสร้างภาวะผู้นำ

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) To study the current conditions. 2) To develop a program to strengthen the digital leadership of school administrators under the Mahasarakham Secondary Education Area Office. This research employs a mixed-method approach and is divided into two phases: Phase 1: This phase examines the desirable conditions and necessary needs for digital leadership among school administrators affiliated with the Mahasarakham Secondary Education Area Office. A total of 393 participants were selected using stratified random sampling. The research tool used in this phase was a questionnaire. Phase 2: This phase focuses on developing a program to strengthen digital leadership. The research tools included semi-structured interviews and an assessment of the program's suitability and feasibility. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the essential demand index.

Results: 1) The findings indicate that the current digital leadership level of school administrators is high, while the desirable level is the highest. The development needs, ranked in descending order, are as follows: Digital Learning, Leadership Vision, Technology Competency, and Digital Ethics and Law. 2) The Digital Leadership Program comprises principles, objectives, and content structured into four modules: Digital Learning Leadership Vision Technology Competency Digital Ethics and Law. The program was developed using the 70-20-10 approach and was subsequently evaluated for its effectiveness.

Keywords : Program Development, Digital Leadership, Leadership Enhancement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีมาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการการศึกษา ตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายให้การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560) รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มีการเน้นการพัฒนาการศึกษาด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะดิจิทัลให้กับเยาวชนและบุคลากรการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานที่ต้องการผู้มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในระดับสูง การพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาไม่เพียงแต่จะช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการโรงเรียนและสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีในระบบการศึกษาของไทยจึงไม่ใช่แค่การใช้อุปกรณ์หรือแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอน แต่ต้องสามารถบูรณาการกับวิธีการจัดการที่ทันสมัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือดิจิทัลที่จะช่วยในการบริหารจัดการโรงเรียนและกระบวนการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งนี้จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องการบุคลากรที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเติบโตในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษาในยุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาตามความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจในยุคดิจิทัล โดยจะต้องสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะและความรู้ที่ทันสมัยในด้านการบริหารจัดการ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศให้ไปในทิศทางที่ตั้งไว้ ดังที่ รศ.ดร.จินณวัตร ประโคทังได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ หลักการ และแนวคิดในการบริหารที่ต้องมีความทันสมัย รู้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะยุคนี้เป็นยุคของโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของโลกดิจิทัลเป็นอย่างดี เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (จินณวัตร ประโคทัง, 2561) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงไม่ใช่แค่การให้ความรู้ทางวิชาการ แต่ยังต้องเน้นการฝึกอบรมและพัฒนาในด้านทักษะดิจิทัลเพื่อให้สามารถบริหารงานและพัฒนาการศึกษาในทิศทางที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวและการพัฒนาของสถานศึกษาในอนาคต

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในทุกด้าน โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการยกระดับการศึกษาผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตามจุดเน้นของแผนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลจะสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงการสอน การประเมินผล และการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยี แต่ยังรวมถึงการปรับวิธีคิดและทัศนคติของผู้บริหารที่สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการบริหารจัดการการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยความเข้าใจในบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเครื่องมือดิจิทัลในระบบการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดแค่ภายในห้องเรียน แต่ยังสามารถขยายการเรียนรู้ไปสู่สื่อการศึกษาภายนอกห้องเรียน เช่น การเรียนออนไลน์และการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ที่ช่วยให้

การศึกษาสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง การพัฒนาผู้นำดิจิทัลจึงเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาภายในประเทศ โดยมุ่งหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการเรียนรู้เชิงดิจิทัลและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายของการสร้าง “การศึกษายุคใหม่” ที่สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การพัฒนาผู้บริหารในด้านนี้จึงไม่เพียงแต่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาในรูปแบบที่ทันสมัยและมีคุณภาพสูงขึ้น แต่ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดำเนินการตามกรอบวิสัยทัศน์ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สร้างคุณภาพผู้เรียน บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สังคมอนาคตอย่างยั่งยืน ” มีเป้าประสงค์หลักในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นมืออาชีพโดยใช้เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ในจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสู่ Thailand 4.0 มีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบโดยใช้ SPACER Process ใช้งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ดังคำนิยามขององค์กรที่ว่า สร้างคุณภาพที่ดี มีธรรมาภิบาล บริการด้วยใจ และนำสมัยด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2566) จากรายงานผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้รับความอุปสรรคที่พบในการส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การผลิตสื่อดิจิทัล และการเรียนการสอนออนไลน์ของสถานศึกษาในสังกัด คือ บุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอต่อภาระงานจริง ก่อให้เกิดปัญหาในการรายงานผลการประเมินด้านต่างๆ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามจำเป็นต้องมีทักษะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และมีการอบรมเสริมสร้างทักษะ ความรู้และประสบการณ์ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำประสบการณ์ เทคนิคกระบวนการที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนต่อไปและพัฒนาส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาอันจะส่งผลให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research Design) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระยะดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จำนวน 1,820 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน และครูผู้สอน จำนวน 317 คน รวมทั้งสิ้น 393 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ผู้วิจัยจึง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการ เสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการ เสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน นอกจากนี้ ได้ทำ การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากการศึกษา เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์ค่าความ สอดคล้องภายใน (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในระดับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยัง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ถูกวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index หรือ PNI)

ระยะที่ 2 สร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 6 คน จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินโปรแกรม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
2. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินได้รับการตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณค่าความ สอดคล้องเชิงเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งค่าที่ได้ต้องอยู่ในช่วง 0.67-1.00 เพื่อพิจารณาแก้ไข และปรับปรุงให้เหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม Best Practice เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อ สรุปประเด็นสำคัญและแนวทางการพัฒนาโปรแกรม
2. ข้อมูลจากแบบประเมิน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นตามข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และลำดับความต้องการจำเป็น

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล	3.79	0.69	มาก	4.56	0.62	มากที่สุด
2. การเรียนรู้เชิงดิจิทัล	3.68	0.65	มาก	4.60	0.64	มากที่สุด
3. สมรรถนะทางเทคโนโลยี	3.86	0.70	มาก	4.59	0.62	มากที่สุด
4. จริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล	3.93	0.66	มาก	4.58	0.63	มากที่สุด
รวม	3.82	0.68	มาก	4.59		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.93) รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 3.86) ด้านวิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.79) และด้านการเรียนรู้เชิงดิจิทัล ($\bar{X}$ = 3.68) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้เชิงดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.60) รองลงมา คือ ด้านสมรรถนะทางเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 4.59) ด้านจริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.58) และด้านวิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.56) ตามลำดับ ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้เชิงดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.252) วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.203) สมรรถนะทางเทคโนโลยี (PNI_{modified} = 0.189) และจริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล (PNI_{modified} = 0.165) ตามลำดับ โดยสรุปเป็นแผนภาพโครงสร้างของโปรแกรม ดังนี้

ภาพที่ 1 โครงสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียด ดังนี้

1) หลักการของโปรแกรม

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พัฒนาขึ้นโดยยึดหลักการที่สำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้มีความสามารถด้านดิจิทัลสอดคล้องกับการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน หลักการสำคัญของโปรแกรมนี้ออกแบบมาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลกับการบริหารการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล (2) การเรียนรู้เชิงดิจิทัล (3) สมรรถนะทางเทคโนโลยี และ (4) จริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล โปรแกรมถูกออกแบบให้เอื้อต่อการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของผู้บริหาร ผ่านการฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้ โปรแกรมยังยึดหลัก การพัฒนาแบบ 70-20-10 ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเป็นหลัก (70%) เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น (20%) และเรียนรู้ผ่านหลักสูตรหรือโปรแกรมฝึกอบรม (10%) เพื่อให้การพัฒนาทักษะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

วัตถุประสงค์หลักของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คือการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป โปรแกรมนี้ยังมีเป้าหมายในการเสริมสร้าง วิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล เพื่อให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและนโยบายด้านเทคโนโลยีของสถานศึกษา รวมถึงส่งเสริม การเรียนรู้เชิงดิจิทัล ที่ช่วยให้ครูและนักเรียน

สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ โปรแกรมยังมุ่งเน้นให้ผู้บริหารมี สมรรถนะด้านเทคโนโลยี ที่สามารถเลือกใช้และบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริม จริยธรรมและการปฏิบัติตามกฎหมายดิจิทัล เพื่อให้เกิดการใช้งานเทคโนโลยีอย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบ

3) เนื้อหาของโปรแกรม

เนื้อหาของโปรแกรมถูกออกแบบให้ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล ผ่าน 4 โมดูลหลัก ได้แก่

Module 1: Digital Learning (การเรียนรู้เชิงดิจิทัล) เน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษา

Module 2: Digital Leadership Vision (วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล) มุ่งเสริมสร้างความสามารถในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

Module 3: Technological Competency (สมรรถนะทางเทคโนโลยี) เน้นให้ผู้บริหารสามารถใช้งานและบูรณาการเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบริหารงาน

Module 4: Digital Ethics and Law (จริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล) เน้นเรื่องกฎหมายและจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย

นอกจากการเรียนรู้จากเนื้อหาในแต่ละโมดูลแล้ว โปรแกรมยังมี กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ และ แบบฝึกหัดประเมินผล เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถฝึกปฏิบัติและนำความรู้ไปใช้ในบริบทของตนเอง

4) วิธีการพัฒนา

กระบวนการพัฒนาโปรแกรมนี้ดำเนินการตามแนวทางของ การพัฒนาแบบ 70-20-10 ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลในการพัฒนาผู้นำ โปรแกรมใช้วิธีการฝึกอบรมและกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่เน้น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ทดลองใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน นอกจากนี้ โปรแกรมยังเน้น การเรียนรู้จากเครือข่าย (Social Learning) ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกันเอง รวมถึงการเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) ของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและนำไปใช้ได้จริง กระบวนการพัฒนาโปรแกรมยังอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้โปรแกรมมีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

5) การวัดและประเมินผล

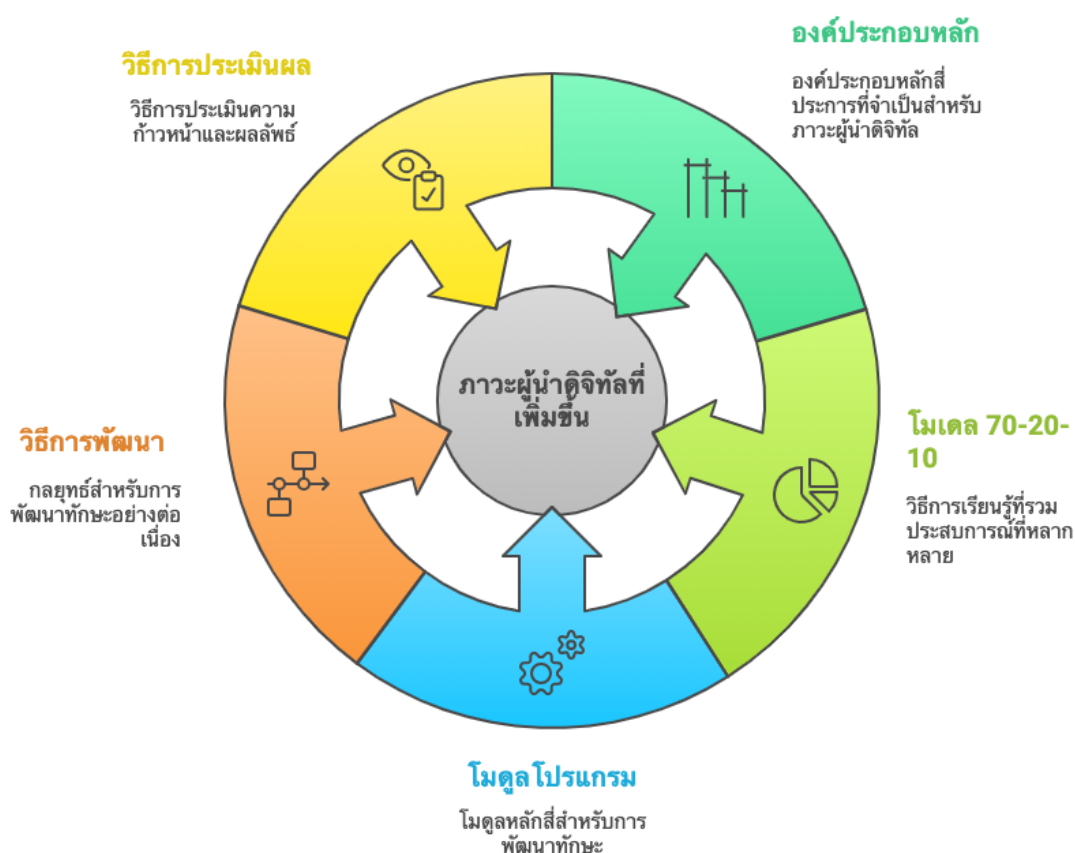
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลนี้ได้รับการประเมินผลผ่านกระบวนการที่เป็นระบบ โดยใช้ 2 วิธีหลัก ได้แก่

1) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ดำเนินการโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินผ่านแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการพัฒนา และโครงสร้างของโปรแกรม

2) การประเมินผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ใช้การประเมินผลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test และ Post-test) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของระดับความรู้และทักษะทางดิจิทัลของผู้บริหาร นอกจากนี้ โปรแกรมยังใช้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุงโปรแกรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสามารถพัฒนา วิสัยทัศน์ทางดิจิทัล สมรรถนะทางเทคโนโลยี การเรียนรู้เชิงดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม โปรแกรมถูกออกแบบให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในระดับสากล และได้รับการประเมินว่า มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาในประเทศไทย โดยมีแผนภาพเชิงระบบ ดังนี้

การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารการศึกษา

ภาพที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัล

2.2 ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการ	4.33	0.47	มาก	4.58	0.49	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.50	0.50	มากที่สุด	4.58	0.49	มาก
3. เนื้อหา						
3.1 Module 1 การเรียนรู้เชิงดิจิทัล	4.75	0.43	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
3.2 Module 2 วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล	4.58	0.49	มากที่สุด	4.58	0.49	มากที่สุด
3.3 Module 3 สมรรถนะทางเทคโนโลยี	4.75	0.43	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
3.4 Module 4 จริยธรรม และกฎหมาย	4.92	0.48	มากที่สุด	4.83	0.37	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 การฝึกอบรม	4.50	0.50	มาก	4.67	0.47	มาก
4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.58	0.49	มากที่สุด	4.50	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4.3 การเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.67	0.47	มากที่สุด	4.42	0.49	มาก
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 การประเมินความรู้ก่อน - หลัง	4.58	0.49	มากที่สุด	4.58	0.49	มากที่สุด
5.2 ประเมินความพึงพอใจ	4.42	0.49	มาก	4.25	0.43	มาก
โดยรวม	4.50	0.48	มากที่สุด	4.59	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในด้านการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมและกฎหมายการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม (ทินกร บัวชู, 2562) สอดรับกับแนวคิดของ ชัยยนต์ เพาพาน (2559) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้นำในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์กรให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันในยุคดิจิทัลได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กรรณิกา เรคมอนด์ (2559) ที่อธิบายว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล พร้อมทั้งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชรัตน์ พรหมินทร์ และปรีชา วิหคโต (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียนผ่านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ การพัฒนานโยบายด้านดิจิทัล และการสนับสนุนให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับสูงได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ นโยบายด้านดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลที่ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อยุคสมัย (กัญญา จารุจินดา และคณะ, 2559) สอดรับกับแนวคิดของ กิติ ตัญญาคานนท์ (2543) ที่กล่าวถึงเทคนิคการสร้างภาวะผู้นำว่าผู้นำต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ ดารุณี บุญครอง (2560) ที่อธิบายว่า แนวทางการจัดการศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารเพื่อให้อำนวยการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกพร จุฑาสงษ์ (2559) ที่พบว่า การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพด้านดิจิทัลของผู้บริหารได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์ (2559) ที่พบว่า การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาได้

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเรียนรู้เชิงดิจิทัล วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล สมรรถนะทางเทคโนโลยี และจริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล ปัจจัยที่ส่งผลให้การเรียนรู้เชิงดิจิทัลเป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่รวดเร็ว และความต้องการของผู้บริหารในการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาต, 2561) สอดรับกับแนวคิดของกรวี เพิ่มพูน (2560) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ว่าต้องเน้นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ภคพร เลิกนอก (2563) ที่อธิบายว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร บัวชู (2562) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเจตส์ ประยุทธิสินธุ์ และคณะ (2562) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพด้านดิจิทัลของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาได้

2. ผลการสร้างและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา แบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่ Module 1 การเรียนรู้เชิงดิจิทัล Module 2 วิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล Module 3 สมรรถนะทางเทคโนโลยี และ Module 4 จริยธรรมและกฎหมายการใช้ดิจิทัล 4) หลักการพัฒนาแบบ 70-20-10 และ 5) การประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล และการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้แนวคิด 70-20-10 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติดังกล่าวจึงช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำทักษะดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับแนวคิดของปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาต (2561) ที่กล่าวถึงสัดส่วนการเรียนรู้แบบ 70-20-10 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการทำงานจริงถึง 70% เรียนรู้จากการมีพี่เลี้ยงหรือโค้ช 20% และเรียนรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพียง 10% และสอดคล้องกับแนวคิดของกิติ ตัญญาคานนท์ (2543) ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำต้องอาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการฝึกฝนและการประยุกต์ใช้ทักษะที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร พร้อมทั้งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรัตน์ พรหมินทร์ และปรีชา วิหคโต (2563) ที่พบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำพาองค์กรสู่ยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของทินกร บัวชู (2562) ที่พบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากโครงสร้างของหลักสูตรที่ออกแบบมาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้อย่างครบถ้วน โดยมีการเน้นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง การพัฒนาทักษะดิจิทัลให้สอดคล้องกับแนวโน้มเทคโนโลยี และการสร้างจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาและสังคมโดยรวม สอดรับกับแนวคิดของชัยยันต์ เพาพาน (2559) ที่กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นถึงความจำเป็นของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ (2559) ที่อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลมีผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาอย่างมาก ทำให้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร พร้อมทั้งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ที่พบว่าการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจและบริหารจัดการองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของคารุณี บุญครอง (2560) ที่พบว่า การขับเคลื่อนการศึกษาไทยเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องอาศัยการพัฒนาทักษะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหาร

สถานศึกษาอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลแต่ยังมีบางส่วน ควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาด้านภาวะผู้นำดิจิทัล ส่วนความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ 1) การเรียนรู้เชิงดิจิทัล 2) การมีวิสัยทัศน์ผู้นำทางดิจิทัล 3) สมรรถนะทางเทคโนโลยี และ 4) จริยธรรม และ กฎหมายการใช้ดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ควรได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้านเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงสามารถนำโปรแกรม เสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและปรับประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำในแบบอื่น ๆ ควบคู่กับโมเดล การพัฒนาภาวะผู้นำที่เน้น นำเสนอวิธีการฝึกอบรมและพัฒนา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู เนื่องจากในการทำงานวิจัยพบว่าในบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามนั้น มีครูบางท่านมีภาวะผู้นำดิจิทัลด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา เรคมอนต์. (2559). ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **คุณกัญนิพนธ์**

ปริญญาคุณกัญนิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กรรวิ เพิ่มพูน. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์.

ปรัชญาคุณกัญนิพนธ์, มหาวิทยาลัยภาคกลาง.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษ พ.ศ. 2560–2580**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **แนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กัญฐา จารุจินดา และคณะ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. **วารสารการศิลปศาสตร์ประยุกต์**, 9(2).

กิติ ตยัคคานนท์. (2543). **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ท็อปปริ้น.

จิณณวัตร ประโคทัง. (2561). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล: ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.

ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา.

วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ชนกพร จุฑาสงษ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1).
- ดารุณี บุญครอง. (2560). *วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ทินกร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 13(2).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยนันท์ สวัสดิ์ ศฤงฆาต. (2561). 70-20-10 Rule สัตว์วนการเรียนรู้แบบผสมผสาน. สืบค้นจาก <https://drpiyanan.com/2018/11/19/702010/>
- พรรษรัตน์ พรหมินทร์ และปรีชา วิทโคต. (2563). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8).
- พิเจตส์ ประยุทธ์สินธุ์ และคณะ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*, 15(1).
- พิมพ์พิศา ชัชวพันธ์. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น*, 7(2).
- เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (2559). *การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2580) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.